

la Fura

L'INFORMATIU DE L'ALT PENEDE'S,
BAIX PENEDE'S I GARRAF

Del 13 al 19 de juliol
de 2018 n. 1.847

Esports

ATLETISME

El CN Vilafranca guanya set medalles al campionat de Catalunya de Natació

» PÀG. 22

Lo carro gros

CASTELLS

Els verds comencen al Pla de la Seu la temporada de gamma extra

» PÀG. 24

Agenda

CONCERTS

Comença el 38è Festival de Música Pau Casals al Vendrell

» PÀG. 34

Noticiari

ALT PENEDE'S

El Vijazz consolida les xifres rècord de 2017

» PÀG. 11

VILANOVA

L'economia social aporta més contractes indefinits, equitat salarial i equilibri de gènere

» PÀG. 20

EL VENDRELL

Una festa major amb Nit al Carrer, teatre i protocol

» PÀG. 19

Desenterrar el silenci

RELACIÓ DE MILITARS MORTS A L'HOSPITAL DEL SANG DEL MOLÍ D'EN ROVIRA DE VILAFRANCA DEL PENEDE'S

LA FURA

PUJAESECALES - ASCENSORS
PLATAFORMES - ENGINYERIA

Tel. 93 817 26 81
Tel. 609 314 500
farré@farré.es
www.farré.es

Edita LA FURA CONTINGUTS SCCL - NIF F66599226

Consell editorial Roser Ferrer, Meritxell Pérez, Jaume Plans i Lídia Recasens

Redacció Roser Ferrer, Meritxell Pérez, Jaume Plans i Joana Sadurní

Llengua Anna Balaguer **Agenda** Joana Sadurní

Disseny Marta Carbó **Maquetació** Anna Balaguer

Administració Lídia Recasens

Gestió comercial Magda Esteban i Gina Pujadas

Col·laboradors Santi Borrell, Pep Bosch, Montse Bueno, Miquel Casellas, Teresa Costa-Gramunt, Anna Cuixeres, Oriol Duran, Agnès Esquirol, Josep Faura, M. Rosa Ferré, Mercè Foradada, Marc Freixas, Juli Grandia, Pere Martí, Albert Mercader, Josep Miró, Bienve Moya, Jaume Rafecas, Marc Robert, Abdó Soler i Xavi Viles.

25.270 EXEMPLARS SETMANALS GRATUÏTS,

SEGONS L'ACTA DE CONTROL D'OJD-PGD

DE GENER-2017/DESEMBRE-2017

DISTRIBUCIÓ A 231 FLEQUES DE 42 MUNICIPIS

DE L'ALT PENEDÈS, BAIX PENEDÈS, GARRAF I ANOIA

Albinyana, l'Arboç, Avinyonet del Penedès, Banyeres, Bellvei, la Bisbal del Penedès, les Cabanyes, Calafell, Canaletes, Canyelles, Castellet i la Gornal, Castellví de la Marca, Cunit, Font-rubí, Gelida, la Granada, la Llacuna, Llorenç del Penedès, Mediona, Olèrdola, Olesa de Bonesvalls, Pacs del Penedès, el Pla del Penedès, Pontons, Puigdàlber, Santa Fe del Penedès, Santa Margarida i els Monjos, Santa Oliva, Sant Cugat Sescarrigues, Sant Jaume dels Domenys, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Martí Sarroca, Sant Pere de Ribes, Sant Pere de Riudebitlles, Sant Quintí de Mediona, Sant Sadurní d'Anoia, Subirats, Torrelavit, Torrelles de Foix, el Vendrell, Vilafranca del Penedès, Vilanova i la Geltrú i Vilobí del Penedès.

c. Santa Digna, 9 · 08720 Vilafranca del Penedès

Tel. 93 676 68 46 · www.lafurapenedes.cat

redaccio@lafurapenedes.cat · agenda@lafurapenedes.cat

publicitat@lafurapenedes.cat · comercial@lafurapenedes.cat

administracio@lafurapenedes.cat · bustia@lafurapenedes.cat

MILLOR PUBLICACIÓ GRATUÏTA EN CATALÀ DE 2015

DIFUSIÓ AUDIÈNCIA MEMBRE DE:

CONTROLADA PER: CONTROLADA PER:

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

IMPRÈS A: INDUGRAF OFFSET, SA · DIPÒSIT LEGAL: B-16.850-1982

L'editorial

Vestigis de Franco, encara

El govern de Pedro Sánchez i el govern de Quim Torra s'han proposat d'eliminar tots els vestigis que, més de 40 anys després de la mort del dictador, encara l'enalteixen en espais de la via pública. Veurem fins on arriben, perquè el franquisme sociològic s'ha demostrat majoritari al conjunt de l'Estat, malgrat que només quatre gats gosin reivindicar-lo a cara descoberta. Però és evident. Els seus hereus manaven les espanyes fa tan sols quatre dies; la defensa dels seus postulats són tan transversals que fins i tot els impeideixen de veure l'evidència que milers de policies colpejant a cops de porra gent pacífica que només demana votar, no en té res de democràtic. Els deliris franquistes sobre la unitat d'Espanya "por la gracia de Dios" han quedat inoculats i hauran de passar més generacions perquè quedin enrere. Els que els defensen argumenten que remenar el passat és dividir. Són els que ja els està bé l'*statu quo* dissenyat a mida perquè només canviï l'epidermis. Si González, amb diverses majories absolutes, però hereu de les conseqüències del cop d'estat del 23F, no s'hi va atrevir, i tampoc va anar gaire enllà Zapatero amb la seva descafeïnada llei de me-

Dedicar el Tema de la Setmana a les tombes del franquisme és encara pertinent

mòria històrica, és difícil pensar que el govern més feble que ha tingut la democràcia espanyola se'n surti ara, d'eliminar el franquisme. La legalitat pre-guerracivilista era republicana, i el tirà va col·locar com a hereu un rei tan patriota que evadia impostos (Corina dixit), però és intocable. I no es torna a la república, com tampoc s'ha fet neteja del poder judicial, com s'està veient els darrers mesos amb més claredat. O s'ha estat subvencionant amb diners públics, de tots, la Fundació que porta el nom del carnicer, però els seus arxius amb els secrets d'estat continuen a pany i forrellat. O es permet l'exaltació

de la seva tomba i, en canvi, als familiars dels republicans que hi van ser inhumats no se'ls permet recuperar les seves despulles. O el judici a Companys, les condecoracions a apologetes del franquisme...

És per tot això, i per molt més, que és pertinent que avui *La Fura* dediquem el Tema de la Setmana a un assumpte que la lògica democràtica diu que hauria d'estar més que superat, però no se supera, sinó que encara supura: els silencis amagats sota terra.

Semàfor

PER AIXECAR BARRERES

Deu penedesencs són investigats per una acció de protesta al peatge de l'AP-7

CARNICER NO SEGUIRÀ

L'alcalde del Vendrell no es tornarà a presentar. Ha estat candidat 6 cops, el primer al 79

MARCA LA VIA AUGUSTA

L'Alt Penedès, primera comarca de Catalunya senyalitzada amb mil·liaris

La vinyeta

Rosa Codina

COMPREM®

OR

I PLATA

N.1 a Catalunya

**Aquest estiu,
MILLORI LES SEVES VACANCES**

COMPREM OR · RELLOTGES · DIAMANTS · PLATA

Valorem la seva peça amb les més altes garanties de cotització, seguretat i serietat

Taxacions gratuïtes

Vilafranca · Av. Tarragona, 37 - Tel. 93 892 19 66
També al Vendrell (Jaume Carner, 16) i a Vilanova (Rbla. Joan Vidal, 1A)

T

Tema de la Setmana

L'any 2014, arran d'una troballa de restes òssies en superfície, la Generalitat va realitzar una primera excavació a la serra de Riés. ✦ GENERALITAT

Desenterrar el silenci

Les 66 fosses comunes que hi ha a les comarques penedesenques es localitzen en 28 municipis (vegeu mapa de la pàgina 6). 30 es troben dins de cementiris, mentre que les altres 36 estan en altres punts (vinyes, boscos, al costat de carreteres, etc.). Segons l'IEP, més del 80% d'aquestes fosses corresponen a soldats republicans, mentre que el nombre de soldats franquistes i civils és molt menor (7% i 6%, respectivament).

Com hem apuntat, es calcula que les 66 fosses contenen les restes de 591 persones, moltes de les quals van morir als hospitals militars penedesencs (hospitals de sang) a causa de les ferides rebudes a les batalles de l'Ebre i el Segre. Una altra part de les víctimes van morir entre el 19 i el 23 de gener, durant l'ocupació franquista del Baix i l'Alt Penedès.

Quasi dues terceres parts de les fosses comunes es troben a l'Alt Penedès (41), seguides pel Baix Penedès (22) i, a molta distància, el Garraf (3). Aquesta distribució no és casual i respon als diferents esdeveniments que van viure's durant el conflicte. Al Garraf únicament hi ha tres fosses, totes localitzades dins de cementiris, perquè corresponen a soldats morts als hospitals de sang dels tres municipis: Terramar (Sitges), els Solers (Sant Pere de Ribes) i Sant Antoni Abat (Vilanova i la Geltrú). A l'Alt Penedès i el Baix Penedès n'hi ha més, perquè en aquest territori es produïren importants combats.

591 persones

inhumades en fosses comunes són les que es calcula que hi ha a l'Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf

Deia l'historiador Josep Benet, qui fou director del Centre d'Història Contemporània de Catalunya entre els anys 1984 i 2000 que "un país no pot esdevenir normal si no coneix, amb nom i cognoms, totes i cadascuna de les víctimes d'una guerra viscuda. El seu estudi constitueix una obligació ineludible que necessàriament cal abordar, com correspondria fer a qualsevol país civilitzat".

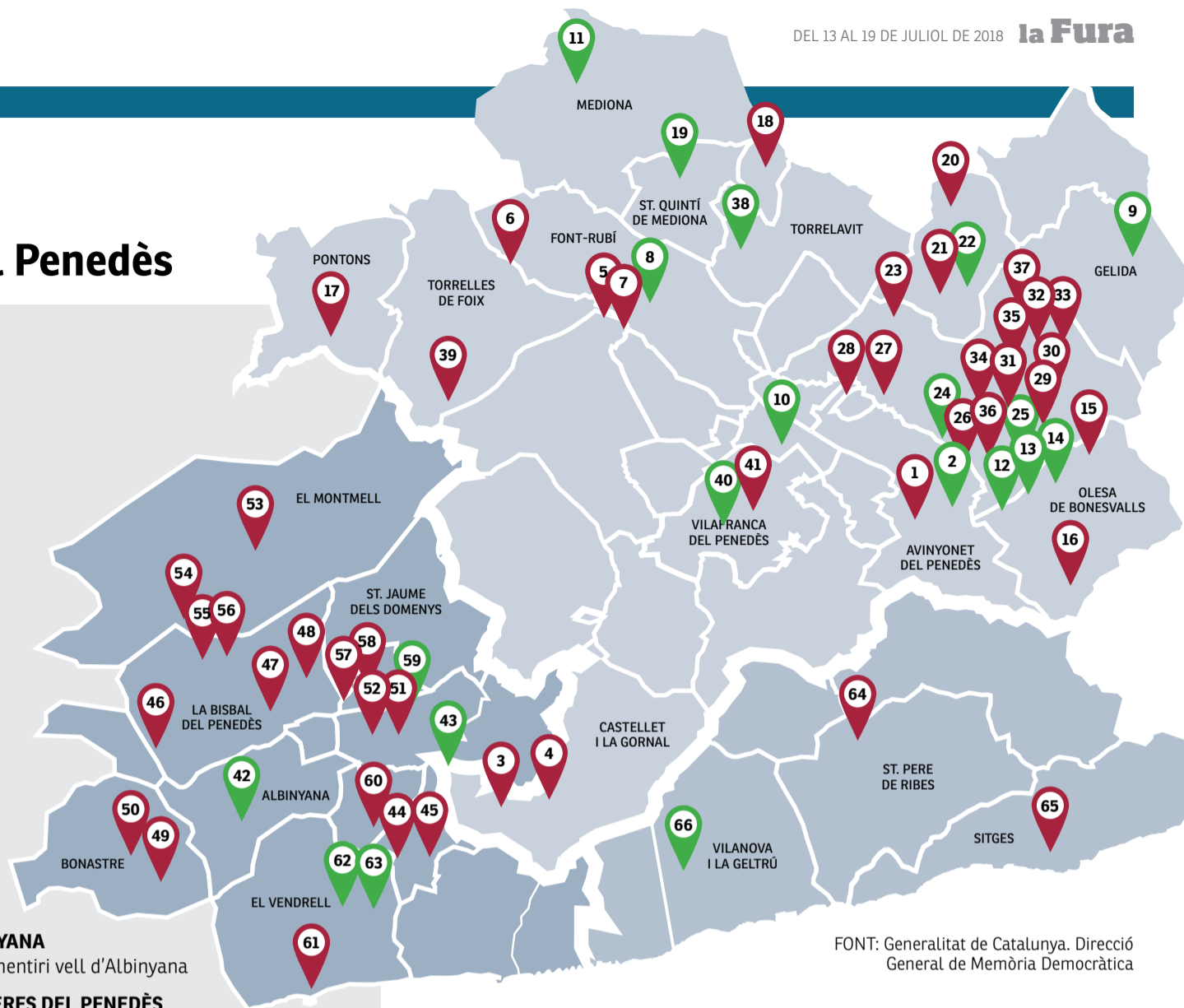
Gairebé 80 anys després de la Guerra Civil espanyola continuem sense conèixer el nom i el cognom de la majoria d'aquestes víctimes. Segons la Generalitat, encara hi ha 5.000 desapareguts dels aproximadament 30.000 que ho van fer entre

els anys 30 i 40 del segle passat al nostre país. Moltes d'aquestes víctimes estan enterrades en fosses comunes, dins o fora dels cementiris. A Catalunya es creu que n'hi ha 237 i només a l'Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf, 66, en les quals es calcula que hi ha unes 591 persones enterrades, majoritàriament soldats republicans que van morir, en bona part, entre l'any 1938 i el gener de 1939. Aquestes dades es coneixen gràcies al projecte "Tots els Noms (el Penedès, 1931-1979)", impulsat per l'Institut d'Estudis Penedesencs (IEP). Aquest treball de recerca i divulgació és el resultat de gairebé vint-i-cinc anys d'investigació i documentació i es va donar a conèixer ja l'any 2006, amb una posterior revisió i actualització el 2010.

Dues
terceres
parts de
les fosses
estan a l'Alt
Penedès

Tema de la Setmana

Mapa de fosses comunes al Penedès

FONT: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Memòria Democràtica

 FOSSES PROBABLES
 FOSSES CONFIRMADES

AVINYONET DEL PENEDÈS

01. Cementiri d'Avinyonet
02. Cantallops (vinya propera a l'N-340, zona actualment urbanitzada)

CASTELLET I LA GORNAL

03. Cementiri de Clariana
04. Fondo de llacuna o feixa del boix

FONT-RUBÍ

05. Maset de Pareres (vinya de la muntanya de l'Obaga del Maset de Pareres, a prop del camí i d'un arbre)
06. Vinya del Jep (km 6 de la carretera que va d'Igualada a Sitges i es dirigeix a la de Vilafranca a Aguiló, passant per Font-rubí).
07. Carretera a Guardiola de Font-rubí (carretera que uneix Guardiola amb l'Avellà, a 1 km de Guardiola).
08. Cementiri de Santa Maria de Bellver

GELIDA

09. Cementiri

LA GRANADA

10. Cementiri

MEDIONA

11. Cementiri de Sant Joan de Mediona

OLESA DE BONESVALLS

12. Torrent dels Albans (I)
13. Torrent dels Albans (II)
14. Tartera del torrent dels Albans
15. Forn de calç del Camp del Muntaner
16. Avenc del Pla de les Basses

PONTONS

17. Cementiri

SANT PERE DE RIUDEBITLLES

18. Coll d'Eres

SANT QUINTÍ DE MEDIONA

19. Cementiri

SANT SADURNÍ D'ANOIA

20. Cementiri de Monistrol d'Anoia
21. Cementiri de Sant Sadurní (I)
22. Cementiri de Sant Sadurní (II)
23. Torrent de Prunamala (vinya prop del torrent)

SUBIRATS

24. Cementiri antic de Sant Pau d'Ordal
25. Pla dels Taps
26. Vinya de Miquel el Frare
27. Cementiri de Lavern
28. Zona de Ca l'Escudé
29. Zona de la Casa Llarga
30. Vinyes de la Fonteta
31. El Torrent
32. Casablanca
33. Casablanca sud
34. Bosc Negre
35. Cal Ros
36. Cantallops
37. Can Rossell o camí del Docte

TORRELAVIT

38. Cementiri

TORRELLES DE FOIX

39. Cementiri

VILAFRANCA DEL PENEDÈS

40. Cementiri
41. Camí de l'Hort d'en Tona

ALBINYANA

42. Cementiri vell d'Albinyana

BANYERES DEL PENEDÈS

43. Cementiri

BELLVEI

44. Carrer Joan Armajach (en un pati on avui hi ha construïda una casa)
45. Masia de Sanromà

LA BISBAL DEL PENEDÈS

46. Ermita de Santa Cristina
47. Cementiri
48. El corralot

BONASTRE

49. Cementiri
50. Masia de Cal Passafora

LLORENÇ DEL PENEDÈS

51. Cementiri de Llorenç (I)
52. Cementiri de Llorenç (II)

EL MONTMELL

53. Cal Coral
54. Tomb dels morts (carretera de la Bisbal a la Juncosa, km 5)
55. Avenc de la Figuerola
56. Cementiri de Sant Marc

SANT JAUME DELS DOMENYS

57. Vinya de Cal Ticó
58. Ca la Mazina (Torregassa)
59. Cementiri

SANTA OLIVA

60. Cementiri de Santa Oliva

EL VENDRELL

61. Estació de Sant Vicenç de Calders
62. Cementiri (I)
63. Cementiri (II) (en un nínxol hi ha inhumats cinc aviadors i un guarda d'assalt).

SANT PERE DE RIBES

64. Cementiri

SITGES

65. Cementiri de Sitges

VILANOVA I LA GELTRÚ

66. Cementiri de Vilanova i la Geltrú

I és que la Guerra Civil espanyola es visqué al Penedès de diverses maneres, en funció del ritme en què el front de la guerra anava acostant-se. En contra del que s'ha dit tradicionalment, l'ocupació franquista del Penedès no fou un passeig, sinó que algunes unitats republicanes oferiren resistència a les línies defensives, l'L-2 a la Bisbal, el Montmell i Albinyana i l'L-3 a Subirats (a Sant Pau d'Ordal, el Pago i el Port d'Ordal), que aturaren alguns dies l'avançada franquista, permetent que la resta de companys i refugiats es retiresin.

Aquesta resistència explica perquè les Brigades de l'Exèrcit Popular de la República que tenen més soldats inhumats en fosses penedesenques són la 158 Brigada de Carrabiners (al Baix Penedès) i la 196 Brigada Mixta (a l'Alt Penedès). Es calcula que hi ha més de 300 restes de soldats republicans sense identificar inhumades en fosses comunes als cementiris, els camps i les muntanyes de l'Alt i el Baix Penedès, testimonis anònims de l'intent de resistència del Penedès entre el 19 i el 23 de gener de 1939.

Resistència al Penedès

El 14 de gener de 1939 les tropes franquistes conqueriren Tarragona. Dotze dies més tard, el 26 de gener, arribaren a Barcelona. L'avenç entre una

ciutat i l'altra no va ser plàcid i durant el recorregut l'exèrcit "nacional" es va trobar focus de resistència al Baix i l'Alt Penedès.

El 19 de gener les tropes franquistes van creuar el Gaià i van començar l'ocupació del Baix Penedès. Les forces republicanes, especialment la 158a Brigada de Carrabiners, van resistir-s'hi i es van viure forts enfrontaments a Bonastre, Masllorenç, Albinyana, la Bisbal del Penedès i el Montmell (això explica les nombroses fosses comunes localitzades en aquests municipis). Amb tot, els franquistes van aconseguir avançar per l'interior i ocupar Bonastre, Masllorenç i el Montmell. L'endemà es feren amb pràcticament tota la comarca (la Bisbal, Llorenç, Sant Jaume, Albinyana, Santa Oliva, el Vendrell, Sant Vicenç i Calafell) i també amb Pontons.

A partir d'aquí la 5a divisió de l'exèrcit franquista va avançar pel nord-oest del Penedès i l'Anoia, mentre que la 13a divisió va seguir l'N-340 i la 105a divisió va anar paral·lela a la costa. El 21 de gener caigueren els pocs pobles que quedaven del Baix Penedès (Banyeres, Bellvei, l'Arboç i Cunit) i començà l'ocupació de l'Alt Penedès (Castellet i la Gornal, Santa Margarida i els Monjos i Vilafranca) i del Garraf (Canyelles, Cubelles i Vilanova).

Petites històries

FONT-RUBÍ. MASET DE PARERES

Un soldat republicà que s'havia perdut durant la retirada a la muntanya de Font-rubí fou localitzat per una companyia de republicans que l'afusellà en considerar que havia desertat. Fou inhumat en una vinya de la muntanya de l'Obaga del Maset de Pareres, a prop del camí i d'un arbre.

* MIQUEL CASELLAS

SANT SADURNÍ D'ANOIA. TORRENT DE PRUNAMALA

Un veí de Sant Sadurní d'Anoia es trobà tres soldats morts al torrent de Prunamala el gener de 1939. A causa que l'ajuntament de l'època no va deixar que s'enterrassin al cementiri, ell mateix cavà una fossa per enterrar-los a una vinya seva, propera al torrent. Un dels soldats morts era de Pineda de Mar. El veí que s'encarregà de l'enterrament ho va fer saber a la família, qui als anys seixanta aconseguí l'autorització per traslladar les restes a Pineda de Mar.

ALBINYANA. CEMENTIRI VELL

Les tropes franquistes van atacar les republicanes a Albinyana el 20 de gener de 1939. Els van fer una emboscada i moriren, segons la memòria oral, una cinquantena de soldats.

Els veïns de la població van ser els encarregats de recollir els cossos i inhumar-los al cementiri vell.

MONTMELL. TOMB DELS MORTS

En aquest indret es van enterrar dos soldats republicans morts el dia de l'entrada de les tropes franquistes a la Bisbal, el 20 de gener de 1939. L'indret s'ubica a la vorera a la banda de llevant del revolt que fa la carretera de la Bisbal del Penedès a la Juncosa de Montmell (TV-2401, km 5).

BELLVEI. CARRER JOAN ARMAJACH

En entrar les forces franquistes a Bellvei, el 21 de gener de 1929, es produí un tiroteig al centre de la vila entre els soldats rebels i tres soldats republicans. Dos dels soldats republicans foren morts, mentre que el tercer aconseguí fugir. Els dos soldats que hi deixaren la vida van ser enterrats en un pati del carrer Joan Armajach, on avui hi ha construïda una casa.

VILAFRANCA. CAMÍ DE L'HORT D'EN TONA

El 20 de gener de 1939, un dia abans de l'entrada de les tropes franquistes a Vilafranca del Penedès, la vila fou bombardejada. Una bomba caigué a la zona de les bòbiles, on descansava la 3a companyia del 124 batalló de sapadors. Les bombes provocaren la mort de dos soldats, que van ser enterrats allí mateix.

* JORDI VALLS

OLESA DE BONESVALLS. CEMENTIRI

En un nínxol del cementiri d'Olesa l'octubre del 2016 es van inhumar 5 cossos trobats en una de les excavacions de fosses a la serra de Riés, a la part situada al municipi d'Olesa. Al nínxol es va col·locar una làpida amb la inscripció "Morts en defensa de les llibertats en els combats d'Ordal del gener de 1939".

El 22 de gener les tropes franquistes van aturar-se a l'altura d'Avinyonet del Penedès, ja que hi havia una línia defensiva republicana a Subirats que presentava resistència, la formaven les brigades que quedaven del 15è Cos de l'Exèrcit Republicà (11, 13, 15, 59 i 227), juntament amb els 3.000 homes de la 196a Brigada Mixta, que havia arribat a Barcelona per mar procedent de València. Els combats van durar dos dies i, com hem anotat, hi van perdre la vida un gran nombre de soldats republicans que en els dies posteriors van ser enterrats pels veïns de la zona al lloc on van ser trobats. Paral·lelament, l'exèrcit franquista va

continuar ocupant el Garraf (Olivella, Sant Pere de Ribes i Sitges), la part central de l'Alt Penedès (Olèrdola, la Granada, el Pla, Puigdàlber, Lavern, Sant Pau d'Ordal, Santa Fe, les Cabanyes, la Granada i Avinyonet) i la més septentrional (Sant Sadurní, Sant Pere de Riudebitlles, Torrelavit, Font-rubí, Sant Martí, Torrelles...).

El 23 de gener, la 196a Brigada va ser envoltada i, després de mantenir forts combats, es va dispersar. Aquest dia es va completar l'ocupació franquista del Penedès (Subirats, Sant Llorenç d'Hortons, Gelida, Olesa de Bonesvalls, Vallcarca i Garraf...). Aquella

mateixa nit, el president de la Generalitat, Lluís Companys, abandonava Barcelona, ciutat que cauria el 26 de gener.

Primeres excavacions a la serra de Riés

Aquest episodi de resistència ocorregut a la serra de Riés, dins la serra d'Ordal i a cavall dels municipis de Subirats, Olesa de Bonesvalls i Avinyonet, se'l coneix com l'*Última defensa de Barcelona*. L'any 2014, l'Institut d'Estudis Penedès, que tenia constància que en aquest emplaçament hi podia haver nombroses fosses comunes, i després que es pro-

A la serra de Riés es calcula que hi van morir 45 soldats

duïssin algunes troballes fortuïtes de restes humanes, demanà a la Generalitat que hi intervingués i fes alguna excavació d'urgència. Va ser així com es descobriren dues fosses amb quatre cossos i diversos objectes.

La fossa més gran

De totes les fosses comunes que hi ha al Penedès, la que conté més restes és la del cementiri de Vilafranca, amb 208 cossos. Gairebé el 90% corresponen a soldats republicans que van morir a la clínica militar número 10, és a dir, a l'Hospital de Sang del Molí d'en Rovira de Vilafranca (actualment residència Mare Rafols).

vivers torrents
Hort & Jardí

BP-2121
VILAFRANCA DEL PENEDÈS
CTRA. DE VILAFRANCA A SANT MARTÍ SARROCA km. 2
N-340
AP-7

AQUEST ESTIU NO DEIXIS QUE ELS MOSQUIT S'ACOSTIN

PLANTES REPEL·LENTS DE MOSQUIT: Agerato, citronel·la (*lemon grass*), alfàbrega, gerani del mosquit i moltes més...

- Planter d'horta
- Arbres fruiters
- Plantes d'interior
- Substrats
- Llavors
- Fitosanitaris
- Flors
- Arbustos
- Testos

HORARI D'ESTIU: De dilluns a divendres: de 8 a 13 h i de 16 a 20 h
Dissabte: de 8 a 14 h i de 16 a 19 h · Diumenges i festius: de 9 a 13 h

Tel. 93 890 36 77 · www.viverstorrents.com

Ctra. Sant Martí Sarroca, km 2, BP-2121 (al costat de Bodegues Torres) · Pacs del Penedès

Tema de la Setmana

En un estudi publicat per Ernesto González Armenteros s'explica que l'hospital va inaugurar-se el 15 de juny de 1937 i que disposava de 28 sales amb capacitat per a 560 llits. Els serveis hospitalaris van entrar molt aviat en funcionament, ja que el 5 d'agost de 1937 s'inscriu la primera persona morta, un soldat natural de Córdoba ferit de metralla a Brunete. La Batalla de l'Ebre va ocasionar un gran nombre de baixes, moltes de les quals van ser ateses en aquest hospital. D'aquí que l'any 1938 es comptabilitzessin 191 morts.

A partir de l'encreuament de les dades sobre el llibre de registre de l'hospital de sang aportades per González Armenteros i de les obtingudes per Jordi Valls al llibre de registre del cementiri, es van poder identificar els 268 soldats republicans morts a Vilafranca. La majoria, 208, estan enter-

rats a la fossa comuna, 41 en nínxols del mateix cementiri i 19 van ser inhumats en altres pobles.

L'any 2004 el ple de l'Ajuntament, aleshores encapçalat pel socialista Marcel Esteve, va aprovar dignificar la fossa comuna instal·lant-hi una placa amb la relació de tots els noms dels soldats enterrats.

Un llarg vel de silenci

A l'Estat espanyol no es va fer una Llei de Memòria Històrica fins a l'any 2007, amb el govern socialista presidit per José Luís Rodríguez Zapatero. En aquell text normatiu s'inclouïa el reconeixement de les víctimes de la Guerra Civil i de la dictadura franquista. En aplicació d'aquesta llei, l'any 2008 s'obrí la primera fossa a Catalunya, a Gurbs (Osona). Les feines d'exhumació van permetre localitzar les restes de tretze persones, a més d'objectes de guerra (bales, botes...).

Des de l'any 2013 la Generalitat recull mostres d'ADN de les restes òssies localitzades. ✦ ACN

Segons la Generalitat, encara hi ha 4.600 desapareguts dels aproximadament 30.000 que van desaparèixer entre els anys 30 i 40 del segle passat

Actualment, el programa d'Identificació Genètica compta amb dades de gairebé 1.000 familiars de desapareguts

Acabada la Guerra Civil, Franco va fer obrir les fosses del seu bàndol per donar una sepultura "digna" als cossos

Aquesta exhumació va servir de prova pilot per a la Llei de Fosses que aprovaria l'any 2009 el Parlament de Catalunya, esdevenint la primera llei de l'Estat sobre fosses comunes, amb l'objectiu de dignificar i localitzar les restes de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil. La llei reconeixia el dret dels ciutadans a obtenir informació sobre el destí dels seus parents desapareguts, a dignificar el lloc de l'enterrament i, en el cas corresponent, a recuperar-ne les restes. També s'inclouïa la possibilitat que el govern sufragués l'obertura de la fossa, sempre que hi hagués una demanda dels familiars dels desapareguts o d'una institució o entitat dedicada a la recuperació de la memòria històrica.

El banc d'ADN, la clau

L'any 2013, també a Catalunya, s'aprovà la creació d'un banc d'ADN per identificar les víctimes desaparegudes durant la guerra. Es tracta del Programa d'Identificació Genètica, una iniciativa coordinada i impulsada pel Departament d'Afers Exteriors, Relacions Institucionals i Transparència, en col·laboració amb el Departament de Salut i el de Justícia, que té per objectiu crear dues bases de dades: una amb els perfils genètics dels familiars de desapareguts de la Guerra Civil i el franquisme i una al-

tra amb els perfils genètics extrets de les restes humanes de persones desaparegudes durant aquest període. Encreuant els perfils d'aquestes dues bases de dades es poden intentar establir relacions de parentiu i, per tant, determinar identificacions personals. Les persones que tinguin un familiar desaparegut i vulguin entrar dins el Programa d'Identificació Genètica han d'inscriure's al Cens de Familiars de Persones Desaparegudes (exterior.gencat.cat/identificaciogenetica). L'extracció de la mostra genètica és gratuïta i consisteix en un frotis bucal, un procediment indolor i ràpid que es fa en un laboratori genètic de l'Hospital de la Vall d'Hebron. Pel que fa a les restes òssies exhumades, és el Departament d'Afers Exteriors, a través de l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya, l'encarregat de realitzar l'informe antropològic i forense de les restes. Els dos perfils genètics obtinguts es creuen i qui comunica els resultats positius són la Direcció General de Relacions Institucionals i el Parlament, que també fa la funció d'acompanyament en el procés posterior (entrega, a petició de les famílies, de les restes humanes, objectes mobles i informe del procés), mentre que si el resultat és negatiu, es reinhumen i dignifiquen les restes humanes.

Clínica Ventura

Odontologia i Medicina Estètica

Dra. Rosa Ventura · C/ Sant Antoni, 20, baixos
Sant Sadurní d'Anoia · Tel. 93 891 23 23

Odontologia

- Odontologia general
- Odontopediatria
- Cirurgia oral i implantologia
- Blanquejaments i estètica dental
- Periodòncia

Medicina Estètica

- Antiaging
- BOTOX®
- Tractaments d'antienvelliment facial: TOXINA BOTULÍNICA
- Àcid hialurònic
- Fils tensors de PDO
- Mesoteràpia facial amb àcid hialurònic i vitamines
- Peeling químic facial
- Tractament hiperhidrosi (sudoració excessiva)
- Programes corporals
- Programes de pèrdua de pes
- DIETES PROTEÏNADES PRONOKAL (PNK)**
- I PROTEÏFINE-YSONUT**

10% DTE.

En el primer tractament de medicina estètica

*Vàlid fins al 30/6/2018

Tema de la Setmana

Ramon Arnabat, historiador, expresident de l'Institut d'Estudis Penedesencs. Director del projecte "Tots els Noms"

"Són els nets dels desapareguts els que els busquen"

Com van anar estirant el fil per localitzar les 66 fosses al Penedès?

Per una banda, vam utilitzar la informació dels exèrcits franquista i republicà, en la qual detallen els combats, parlen dels morts que hi va haver, etc. A partir d'aquí, vam col·locar aquesta informació sobre un mapa i això va fer que ens adonéssim que cap a la zona del Montmell i d'Ordal era on hi havia hagut més combats. Per altra banda, gràcies a tenir col·laboradors en cada poble, vam poder parlar amb la gent gran. Tot i que vam localitzar pocs testimonis directes, vam trobar força gent que ens narrava el que els seus pares els havien explicat sobre soldats que havien trobat morts enmig de la muntanya i de la vinya i que havien enterrat allà mateix.

A partir d'aquesta informació fèieu una visita sobre el terreny?

Primer miràvem si quadrava la informació oral amb els arxius i quan hi havia diversa gent que coincidia a assenyalar un emplaçament, el donàvem per confirmat. Així va ser com vam poder provar que a la serra d'Ordal, sobretot cap a la banda de Begues, hi havia diverses fosses comunes i vam aconseguir que la Generalitat finalment hi intervingués.

Localitzeu les fosses i acoteu el nombre d'inhumacions que hi pot haver, però esbrinar qui eren aquests soldats resulta pràcticament impossible...

Efectivament. El principal problema d'identificació es dona en el cas dels soldats del bàndol republicà, que al Penedès moren sobretot el gener de 1939. A diferència dels soldats franquistes, que s'enterraven sempre al cementiri i amb una ampolla de vidre amb el seu nom a dins, molts republicans van quedar morts a la muntanya, sense documentació; quan l'exèrcit franquista havia passat, les autoritats demanaven

als veïns que anessin a la muntanya i enterressin els soldats allà on els trobessin. Els familiars d'aquests soldats saben que van desaparèixer en combat a Catalunya, però res més, i això fa que sigui complicada la seva identificació. Una altra cosa són els soldats que van morir en hospitals de sang, perquè van ser enterrats en cementiris i amb els llibres del cementiri i de l'hospital és fàcil identificar-los.

Les proves d'ADN són clau...

Des de fa dos anys a Catalunya es fa l'ADN a totes les restes humanes de la Guerra Civil que es localitzen i les dades s'introdueixen en una base. Alhora, tots els familiars de desapareguts que ho demanin també poden fer-se les proves. Tot i així, l'ADN no s'ha fet en les moltes restes òssies trobades prèviament.

Només la Generalitat pot fer excavacions?

Sí, la llei diu que només es fan a petició d'un familiar del desaparegut. Si no hi ha aquest vincle parentiu, és molt més complicat. De tota manera, la Generalitat en els últims quatre anys està obrint fosses per iniciativa pròpia.

Però és complicat que els familiars reclamin que s'obri una fossa, si no tenen cap pista d'on pot ser el desaparegut...

En el cas de soldats republicans morts en combat, és pràcticament impossible. L'únic que poden fer els familiars és tenir una pista aproximada d'on pot estar i esperar que es vagin fent excavacions, es facin les proves d'ADN de les restes i alguna coincideixi amb el seu perfil genètic.

Han passat 40 anys des del final del franquisme. Per què fins ara no es comencen a obrir fosses?

A l'Estat espanyol el Franquisme va durar fins que el dictador va morir, per tant no hi va haver una victòria dels demòcrates sobre els franquistes, sinó que finalment uns i

altres van arribar a un acord que va portar implícit un cert silenci social al voltant de la Guerra Civil. Curiosament, ara són els nets dels desapareguts els que busquen informació i reclamen els cossos. Segons els psicòlegs socials, la generació que pateix el mal i la següent tenen tendència a oblidar-se'n per no traspasar aquest mal a les futures generacions, mentre que la generació que està completament lliure torna a pensar en el passat.

Aquesta setmana Generalitat i executiu central han anunciat polítiques per recuperar la memòria històrica de la Guerra Civil. Cap on creus que hauríem d'anar?

En els últims dos anys la Generalitat ha plantejat el tema d'una forma sistemàtica i interessant, però el principal problema són els recursos que es destinen per tirar endavant un projecte d'aquests. Per nosaltres la prioritat ara és afrontar el tema de l'Ebre.

La zona de l'Ebre deu estar plena de fosses...

Tot l'Ebre és una fossa i el primer que caldria fer és intentar treure els ADN dels ossos que s'han anat trobant al llarg d'aquests anys. Encara avui hi ha famílies penedesenques que saben que el seu familiar va morir a la batalla de l'Ebre, però no saben on.

El projecte "Tots els Noms" encara és viu?

Sí, l'Institut d'Estudis Penedesencs fa de delegació del Memorial Democràtic. Tots els familiars de desapareguts durant la Guerra Civil i el franquisme es poden posar en contacte amb nosaltres i ens encarregarem d'estudiar el cas i intentar esbrinar el màxim de dades possibles. Encara hi ha molta gent que no ha fet aquest pas, nosaltres els animem que ho facin perquè així estaran en una base de dades i si mai es troba més informació, els ho comunicaran.